

причиною початку Першої та Другої світових воїн. Тому на сучасному історичному етапі в Україні вкрай важливо зберегти всі важелі державної влади у рівновазі. Це завдання полягає у збереженні демократичних здобутків народу, завойованих протягом грудня 2013 – лютого 2014 р., збереженні територіальної цілісності держави. Але й не менш важливо посилити апарат примусу держави, який має стояти на стражі народних цінностей у державі, здобутих у нелегкій боротьбі.

Список використаних джерел:

1. Троян С.С. Отто фон Бісмарк: соціально-психологічний портрет на фоні німецької історії XIX століття / С.С. Троян, Т.В. Горечан. – Чернівці, 1994.
2. Чубинский В.В. Бисмарк. Политическая биография / В. Чубинский. – М., 1988.
3. Бисмарк О. фон. Мысли и воспоминания / Отто фон Бисмарк. – Т. 1-3. – М., 1940-41.
4. Бобилева С.Й. Історія Німеччини з давніх часів до 1945 року.: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / С.Й. Бобилева / Дніпропетровський національний ун-т. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ., 2003.

Шлапак В.Л.

студентка,

Інститут післядипломної освіти

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРАВОТВОРЧІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ВИДИ, СТАДІЇ. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАКОНОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні Україна несе на своїх плечах важкий тягар реформування. З чим це зв'язано, чому так відбувається і що чекає нас – питання, що вимагають глибокого аналізу.

В даний час, коли політичні й економічні реформи, зажадали інтенсивної законотворчості, як ніколи стає ясно, наскільки важливий сам процес творення закону, вироблення первісної концепції майбутнього акту, складання й обговорення проекту, облік думок і інтересів різних соціальних груп, співвідношення з іншими нормативними актами, здатність майбутнього закону «вписатися» у вже існуючу правову систему, здатність адаптуватися новому закону, економічні основи його існування і реального застосування.

Реальність показує, наскільки широке коло питань, неврегульованих правом, без яких неможливо реалізувати економічні і соціальні програми, висунуті життям. Мова йде не лише про відновлення, поліпшення законодавства, але і про формування багатьох принципово нових правових інститутів, що відповідають новим економічно умовам, критеріям правової держави.

Курс на прискорення реформ змушує законодавця прагнути до швидкого охоплення правових норм, регулюванню нових суспільних відносин. Це позначається на якості закону, його системності, стабільності правової системи, рівні правової захищеності громадян.

Виходячи з вище сказанного безпосередньо впливає актуальність розгляду питання правотворчості.

Ступінь наукової розробки даного питання можна визначити як досить глибоку. Зокрема питаннями дослідження правотворчості займалися такі

відомі вчені-правники, як: Ковачев Д.А, Гузнов А.Г., Чехарина В.Й., Алексеев С.С., Бабаєв В.К., Піголкін А.С., та цілий ряд інших [6, с. 34].

Предметом дослідження є методологія та принципи встановлення державою механізмів регулювання суспільних взаємовідносин. Безпосереднім об'єктом дослідження є правотворчість, як вид діяльності та як поняття правової науки.

Методологічною і теоретичною основою дослідження стали системний підхід до аналізу історичних явищ, наукові методи загального та особливого, сходження від абстрактного до конкретного, аналіз і синтез категорій і явищ та ін.

Законотворчий процес є складовою частиною правотворчого процесу. Останній становить упорядковану систему стадій прийняття, зміни і скасування правових приписів, включених у загальну систему чинного законодавства, вид діяльності держави. Законотворчий процес у різних парламентах має свої особливості. Разом з тим, він має загальні риси, які виявляються у процедурі проходження закону: ретельному регламентуванні, яким забезпечується додержання встановлених правил, послідовному здійсненні дій по розробленню закону; додержанні його форми; обов'язковому розгляді законопроектів та їх проходженні через всі стадії. Прийняття закону пов'язується також з реалізацією права законодавчої ініціативи, наявністю особливого правового акта, який визначає процес – регламенту; конституційним регулюванням основних моментів процесу; результатом – законом, який має вищу юридичну силу. Під законотворчим процесом розуміється система взаємопов'язаних і взаємообумовлених дій по створенню закону, що здійснюється у певній послідовності і складається із стадій.

Проблема законодавчої процедури тісно пов'язана з проблемою визначення моменту, з якого починається законотворчий процес. Прихильники законотворчого процесу у вузькому розумінні обмежують його рамками офіційного проходження законопроекту в парламенті. Оптимальним в науковому плані є розуміння законотворчого процесу в широкому розумінні, яке включає в себе, насамперед, змістовну підготовку законопроекту на основі пізнання об'єктивних закономірностей і потреб суспільного розвитку.

Позиція науковців про обмеження законотворчого процесу рамками офіційного проходження законопроекту обґрунтовується тим, що законодавча ініціатива є першою стадією законотворчого процесу. Проте, дослідження факторів, що визначають потребу в прийнятті закону, є однією із складових процесу його створення. Внесення законопроектів суб'єктами законодавчої ініціативи без попереднього з'ясування і дослідження потреб правового регулювання тягне за собою неефективність чинного законодавства. Підтримання точки зору тих науковців, які включають у законотворчий процес нову стадію – планування, змінює усталені погляди на законодавчу ініціативу як стадію.

Початок законотворчого процесу пов'язується із виникненням процесуальних відносин, які не можуть існувати безпосередньо між учасниками процесу, а обов'язково мають бути опосередковані суб'єктом, що здійснює законодавчу діяльність. Верховна Рада України надає юридичної сили пропозиціям до законодавства, з включенням їх до плану законопроектних робіт чи з прийняттям рішення про розробку законопроекту, якщо законодавча ініціатива внесена поза планом законопроектних робіт.

У планах Верховної Ради України міститься її рішення про підготовку конкретного закону, яке зобов'язує суб'єктів законодавчої ініціативи

розробити законопроект і внести його на розгляд. Саме з планування законопроектних робіт й розпочинається законотворчий процес.

Ця стадія відрізняється від інших стадій характером дій, які не пов'язані з безпосередньою роботою над законопроектом. Вони мають дослідницький та аналітичний характер і в цілому є діями підготовчого характеру. Юридичним наслідком цих дій є встановлення послідовності прийняття закону у планах законопроектних робіт.

Законодавча ініціатива є основою законотворчого процесу, що реалізується визначеними Конституцією України суб'єктами, становить важливий момент, від якого розпочинається законотворчий процес (внесення пропозицій до плану законопроектних робіт чи незалежно від плану). Його послідовність від початку і до закінчення залежить від схвалення законодавчої ініціативи Верховною Радою України, внесеної з метою прийняття, зміни чи доповнення закону, а отже, законотворчий процес спрямовано на досягнення цієї мети.

Законодавчий процес виступає складовою частиною правотворчого процесу і містить у собі чотири основні стадії: законодавчу ініціативу; обговорення законопроекту; прийняття закону; обнародування закону.

Законодавча ініціатива – право компетентних органів, громадських організацій і осіб порушувати перед законодавчою інстанцією питання про видання, зміну чи скасування закону або іншого акту, надходження якого спричиняє обов'язковий розгляд його парламентом. Це право виражається у формі чи пропозицій готового законопроекту, який вищий законодавчий орган зобов'язаний прийняти до свого виробництва. Такі пропозиції повинні мати необхідні обґрунтування.

Відповідно до Конституції України правом законодавчої ініціативи володіють: Президент України; Верховна Рада; депутати Верховної Ради, Кабінет Міністрів; Конституційний Суд України; Верховний Суд України; Вищий Арбітражний Суд України. Усі перераховані судові органи мають право законодавчої ініціативи тільки з питань їхнього ведення.

Законопроекти вносяться у Верховну Раду. Законопроекти про введення чи скасування податків, звільненні від їхньої сплати, про випуск державних позик, про зміну фінансових зобов'язань держави, інші законопроекти, що передбачають витрати, що покриваються за рахунок державного бюджету, можуть бути внесені тільки при наявності висновку Уряду.

Обговорення законопроекту відбувається на засіданні Верховної Ради. На цій стадії допускаються виправлення, зміни, доповнення чи виключення непотрібних положень [4, с. 51].

Закон вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала проста більшість народних депутатів. Прийнятий закон протягом п'яти днів спрямовується Президенту України для підписання й обнародування. На цю процедуру йому приділяється чотирнадцять днів. Разом з тим якщо Президент протягом зазначеного терміну з моменту надходження закону відхилить його, то Верховна Рада у встановленому Конституцією України порядку знову розглядають даний закон.

Прийняття конституційних законів відбувається конституційною більшістю голосів, тобто двома третинами від загальної кількості голосів народних депутатів.

Усі і закони підлягають офіційному опублікуванню протягом семи днів після їхнього підписання Президентом України.

Закони України набирають сили одночасно на всій території України після закінчення десяти днів після їхнього офіційного опублікування, якщо самими законами чи актами не встановлений інший порядок вступу їх у силу.

Джерелами офіційного опублікування законів і актів вважається перша публікація їхнього повного тексту в газетах «Відомості України» чи «Голос України».

Підбиваючи підсумки проведеного дослідження ще раз зупинемося на тому, що законотворчий процес є складовою частиною правотворчого процесу. Останній становить упорядковану систему стадій прийняття, зміни і скасування правових приписів, включених у загальну систему чинного законодавства, вид діяльності держави [1, с. 19].

Законотворчий процес має риси, які виявляються у процедурі проходження закону: ретельному регламентуванні, яким забезпечується додержання встановлених правил, послідовному здійсненні дій по розробленню закону; додержанні його форми; обов'язковому розгляді законопроектів та їх проходженні через всі стадії.

Законотворчість характеризується органічною єдністю трьох її основних компонентів: пізнання, діяльності і результату, що у своїх діалектичних взаємопереходах складають відносно закінчений цикл законотворчості, слідом за яким по висхідній лінії впливають у тій же послідовності аналогічні цикли, що утворюють у своїй цілісності систему цього процесу.

Початок законотворчого процесу пов'язується із виникненням процесуальних відносин, які не можуть існувати безпосередньо між учасниками процесу, а обов'язково мають бути опосередковані суб'єктом, що здійснює законодавчу діяльність.

Список використаної літератури:

1. Алексеев С.С. Структура радянського права.– М., 1975.
2. Бабаев В.К. Норма права как истинное суждение // Правоведение. – 1976. – № 2.– С. 36.
3. Гузнов А.Г. Современный законодательный процесс: основные институты и понятия.– С., 1995.
4. Кененов А.А., Рождественская Т.З. Современный законодательный процесс: основные институты и понятия.– Право и закон.– 1997.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради.– 1996.– №30.
6. Мацюк А.Р. Концепція розвитку законодавства України.– К., 1996.
7. Мелашенко В.Ф. Основи конституційного права України. – К., 1995. – С. 176.
8. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посібник. 2008. – 40-53 с.
9. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. 1994. – 354 с.
10. Рабінович П. М. Права людини і громадянина :навч. посіб. П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк. К. 2004. – 420 с.
11. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. Харків: Консум, 2001. 134-147 с.
12. Теорія держави і права (опорні конспекти) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / авт.-упоряд. Кравчук М. В. – К. : Атіка. 2003. – 288с.